

Roger Cars AB
Väsbyvägen 21
186 30 Vallentuna

RekMB

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) beslutar att Roger Cars AB, 556614-1270, (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 1 400 000 (en miljon fyrahundratusen) kronor.

Sammanfattning

Bolaget bedriver verksamhet inom försäljning av fordon. Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 3 oktober 2017 och bedriver enligt registret följande verksamhet; kontanthandel, bilförsäljning.

Länsstyrelsen har genom sin tillsyn granskat hur bolaget har följt bestämmelserna i regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism¹ (penningtvättsregelverket) under perioden den 1 januari 2018 till och med den 3 mars 2020 (tillsynsperioden).

Granskningen visar att bolaget inte uppfyller kraven som ställs på verksamhetsutövare i penningtvättsregelverket i någon del. Bolaget har inte vidtagit några åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism och inte heller beaktat förbud mot att utföra enstaka transaktioner.

Länsstyrelsens bedömning efter genomförd granskning är att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket har medfört en avsevärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket till övervägande del

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering terrorism.

är av synnerligen allvarlig art och att överträdelserna pågått under hela den tidsperiod som Länsstyrelsen granskat bolaget.

Överträdelserna av penningtvättsregelverket innebär att bolaget ska betala en sanktionsavgift om 1 400 000 kronor.

Beskrivning av ärendet

Penningtvättsregelverket gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig handel med varor där det kan antas att det, nu eller framöver, betalas ut eller tas emot kontanter på belopp som uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Det kan vara en enstaka transaktion eller flera transaktioner som har ett samband och tillsammans når upp till 5 000 euro.²

Av förarbetena till lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) framgår att större kontanta betalningar är förenade med hög risk för penningtvätt.³ Syftet med penningtvättslagen är att förhindra att bland andra de som bedriver handel med varor mot kontant betalning utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.⁴

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 3 oktober 2017 och bedriver enligt registret följande verksamhet; kontanthandel, bilförsäljning. Bolaget driver verksamhet som omfattas av penningtvättsregelverket och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i enlighet med regelverket. Tillsynen över att penningtvättsregelverket följs av sådan verksamhet ska utövas av länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län. Eftersom bolaget har sitt säte i Stockholms län är Länsstyrelsen i Stockholms län tillsynsmyndighet för bolaget.⁵

Länsstyrelsen inledde den 18 november 2019 ett ärende om tillsyn av efterlevnad av penningtvättsregelverket, varför ett föreläggande skickades ut till bolaget. Efter påminnelse och beviljat anstånd har Länsstyrelsen den 4 mars 2020, denna gång vid vite, förelagt bolaget att komma in med bolagets allmänna riskbedömning och de rutiner och riktlinjer avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt annan dokumentation som enligt penningtvättsregelverket ska finnas i bolaget. Bolaget förelades även

² Sedan den 10 november 2021 återfinns bestämmelsen, i samma lydelse som tidigare, i 1 kap. 2 § första stycket 16 penningtvättslagen. Tidigare fanns bestämmelsen i 1 kap. 2 § första stycket 15 penningtvättslagen.

³ Prop. 2016/17:173, ”Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism”, s. 195.

⁴ 1 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁵ 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

att komma in med sex anonyma exempel på faktiskt vidtagna kundkännedomsgärder och en förteckning över bolagets kontanta transaktioner avseende köpta och sålda produkter som uppgår till 5 000 euro eller mer, samt kontanta transaktioner under 5 000 euro som kan antas ha samband och tillsammans uppgår till 5 000 euro eller mer som utförts under perioden den 1 januari 2018 till och med den 3 mars 2020. I de fall kundkännedomsgärder vidtagits skulle dokumentation avseende följande inges: datum för transaktionen, transaktionsbelopp, kundens namn, personnummer, organisationsnummer, adress, bosättningsland samt eventuell verklig huvudman. Därtill ombads bolaget att komma in med följande uppgifter avseende ovanstående tidsperiod; utdrag ur huvudboken för kassakontot där bolagets samtliga kontanta transaktioner avseende köpta och sålda produkter bokförts; uppgift om den totala summan kontanter som hanterats i verksamheten fördelat på köp och försäljning; uppgift om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som rapporterats och som inte rapporterats till Finanspolisen.

Bolaget kom in med handlingar i ärendet den 24 mars 2020. Länsstyrelsen har därefter, den 23 mars 2021, mot bakgrund av de handlingar som bolaget gett in i ärendet, ånyo begärt att bolaget ska komma in med de handlingar som tidigare begärts, men inte getts in. Därtill förelades bolaget att komma in med fullständiga kundkännedomsgärder för de kunder som genomfört de ■ största kontanta transaktionerna (beloppsmässigt) samt att förtydliga om samtliga transaktioner som framgår av de kontoanalyser som getts in i ärendet genomförts kontant, det vill säga med fysiska sedlar och mynt.

Länsstyrelsen har härtill den 16 september 2021 tillställt bolaget samtliga handlingar i ärendet och berett bolaget tillfälle att yttra sig över dessa samt inkomma med handlingar och uppgifter som Länsstyrelsen begärt under ärendets gång. Bolaget har till dags dato inte avhört.

Motivering till beslutet

Allmän riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvätsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter och tjänster som denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövaren ska särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som

finns i verksamheten.⁶ Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.⁷ Riskbedömningen ska vara dokumenterad⁸ och utvärderas årligen.⁹

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har gett in ett dokument med rubriken "Allmän riskbedömning". Av dokumentet framgår bland annat att bolagets verksamhet utgörs av köp och försäljning av bilar. Vidare anges att bolagets produkter löper en väldigt liten risk att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bolaget har en säkerhetsrutin som det dagligen tillämpar. Bolaget tar även en kopia av kundens legitimation samt kundens underskrift vid försäljning.

Av dokumentet framgår vidare att majoriteten av bolagets kunder är förknippade med låg risk. Kunderna bor såväl i [REDACTED] som i [REDACTED] och risken finns att man inte vet var kunderna får sina pengar ifrån och vad de används till. Bolaget har återkommande kunder från [REDACTED] som de har bättre insyn och information om. Bolaget säljer för det mesta sina bilar till [REDACTED]. Bolaget bedömer riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism genom att se till hur transaktionerna genomförs av kunderna, exempelvis om en kund vill överföra pengar från distans och själv inte är på plats vid köpet. Bolaget tar även hänsyn till om kunden bedriver en kontantintensiv verksamhet eller kommer från ett land med omfattande korruption.

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att dokumentet "Allmän riskbedömning" utgör ett svar som är upprättat med anledning av Länsstyrelsens föreläggande att inkomma med handlingar avseende bland annat allmän riskbedömning och inte den dokumentation som begärts i nämnda föreläggande. Bolaget har således inte gett in en sådan allmän riskbedömning som bolaget är skyldigt att upprätta och dokumentera enligt kraven i penningtvättsregelverket varför myndigheten utgår från att sådan saknas i bolaget. Bolaget har därmed inte bedömt hur verksamhetens produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, det vill säga gjort en allmän riskbedömning, under den granskade perioden.

⁶ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁷ 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

⁸ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

⁹ 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53).

Oaktat det ovan anförda gör Länsstyrelsen följande bedömning av bolagets svar som framgår av nämnda dokument. Bolaget har identifierat vissa av de faktorer som ska ligga till grund för den allmänna riskbedömningen. Bolaget för avseende sina produkter och kunder ett visst övergripande resonemang av risken med vardera faktorn. Resonemanget är dock för allmänt hållet för att bolaget ska anses ha analyserat riskerna som dessa faktorer är förknippade med. Överlag saknas en analys av de faktorer som bolaget identifierat liksom en motiverad bedömning av hur bolaget kommit fram till den risk som kan förknippas med dessa faktorer. Vad gäller distributionskanaler, geografiska riskfaktorer samt verksamhetsspecifika omständigheter saknas en bedömning och beskrivning av vilka risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Bolaget har således i avsaknad av analys och bedömning av hur bolagets produkter och övriga faktorer - var för sig och i kombination med varandra - kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism saknat förutsättningar för att kunna bedöma hur stor risken är för att detta sker.

I den allmänna riskbedömningen ska även information om tillvägagångssätt och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnat om penningtvätt och finansiering av terrorism vägas in. Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till bolagets storlek och art samt de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Att dessa omständigheter vägts in framgår inte av bolagets svar.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolaget inte har vidtagit lämpliga åtgärder för att identifiera och bedöma riskerna – hot och sårbarheter – med verksamhetens produkter, kunder, distributionskanaler och geografiska riskfaktorer samt verksamhetsspecifika omständigheter. Bolaget saknar således insikt om hur verksamhetens produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism och därmed förutsättningar för att säkerställa ett riskbaserat förhållningssätt.

Länsstyrelsen bedömer att avsaknad av den allmänna riskbedömningen av verksamheten utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolagets rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska således skapas utifrån en relevant, uppdaterad och verklighetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har inte genomfört någon allmän riskbedömning av verksamheten i enlighet med kraven i penningtvättslagen. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget

därigenom har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och ändras när det finns anledning till det.¹⁰

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget saknar en allmän riskbedömning som bolaget är skyldigt att göra och dokumentera i enlighet med kraven i penningtvättsregelverket. I avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning saknas förutsättningar att bestämma kundens riskprofil. Detta med beaktande av att kundens riskprofil ska bestämmas bland annat med utgångspunkt i bolagets allmänna riskbedömning.

Bolaget har inte yttrat sig över Länsstyrelsens begäran att bolaget ska beskriva hur det bedömer de risker som kan förknippas med olika typer av kundrelationer (kunders riskprofiler). Bolaget uppger emellertid i sitt svar, som framgår av det ingivna dokumentet benämnt "Allmän riskbedömning", att majoriteten av bolagets kunder utgör låg risk. Det framgår dock inte hur själva bedömningen av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen (kundens riskprofil) görs och om det är en riskbedömning som görs för varje kund såsom krävs enligt penningtvättsregelverket. Vidare saknas det uppgifter om hur kundernas riskprofiler löpande följs upp och ändras när det finns anledning till det under pågående affärsförbindelse. Mot bakgrund av att bolaget inte har redogjort för *hur* bedömning av kunders riskprofiler sker är Länsstyrelsens bedömning att bolagets kunder inte tilldelas riskprofiler.

Risikkvalificeringen av kunder syftar till att avgöra i vilken nivå, låg, normal eller hög, som kunden ska placeras. Därefter ska bolaget bestämma omfattningen av de kundkännedomståtgärder som krävs för att hantera risken kopplad till kunden. Detta innebär att varje kund efter en helhetsbedömning ska tilldelas en egen risikkvalificering och att åtgärderna för att motverka riskerna ska anpassas individuellt för varje kund.

¹⁰ 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

Länsstyrelsens bedömning, med hänsyn till betydelsen av att kunder ska tilldelas riskprofiler, är att bolaget genom att inte tilldela sina kunder riskprofiler har löpt ökad risk för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kundkännedom

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade och uppdaterade rutiner och riktlinjer när det gäller dess åtgärder för kundkännedom.¹¹ Rutinerna och riktlinjerna ska i relevanta delar vara riskbaserade. Det innebär att de ska vara utformade för att kunna hantera och motverka de risker som har identifierats i den allmänna riskbedömningen.¹²

Åtgärder för kundkännedom ska bland annat vidtas (i) när en affärsförbindelse¹³ etableras om det då är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för förbindelsen uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer, (ii) när kunder vidtar transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer eller (iii) vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp om 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har ett samband med en eller flera andra transaktioner i kontanter som tillsammans uppgår till minst 5 000 euro.¹⁴

Reglerna om åtgärder för kundkännedom innebär bland annat att verksamhetsutövaren ska identifiera sina kunder¹⁵ och ta reda på tillräckligt mycket om kunderna¹⁶ för att kunna bedöma och hantera de risker som varje kund innebär. Om det är fråga om en affärsförbindelse ska verksamhetsutövaren även begära information om affärsförbindelsens syfte och art. Syftet med informationen är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma risken som kan förknippas med kunden och hur kunden förväntas agera inom ramen för affärsförbindelsen. En sådan bedömning är nödvändig för att det ska vara möjligt att upptäcka avvikelser från kundens förväntade beteende.¹⁷

Verksamhetsutövaren ska löpande följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att motverka risken som kan förknippas med

¹¹ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

¹² Prop. 2016/17:173 s. 213.

¹³ 1 kap. 8 § 1 penningtvättslagen.

¹⁴ 3 kap. 6 § penningtvättslagen

¹⁵ 3 kap. 7 § penningtvättslagen.

¹⁶ 3 kap. 7-8 §§, 10-11 §§ penningtvättslagen.

¹⁷ 3 kap. 12 § penningtvättslagen.

kunden.¹⁸ Den löpande uppföljningen innebär också krav på granskning för att upptäcka avvikande transaktioner och aktiviteter som kan utgöra misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Omfattningen av övervakningen och granskningen samt hur ofta denna ska ske beror på riskerna i affärsförbindelsen.¹⁹

Närmare information om kundens ekonomiska situation bör begäras när det är motiverat av risken i affärsförbindelsen. Detsamma gäller närmare information om varifrån kundens ekonomiska medel kommer. Detta bör i regel bli aktuellt först om risken bedöms som hög, eller om sådan information behövs för att bedöma kundens riskfyllda eller avvikande aktiviteter och transaktioner.²⁰ Samma information som vid bedömning av en affärsförbindelse ska begäras in även vid enstaka transaktioner som kan förknippas med hög risk. Detta eftersom verksamhetsutövaren i sådana fall måste vidta skärpta kundkännedomsgärder.

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg, får förenklade kundkännedomsgärder tillämpas. Bedöms däremot risken som hög ska skärpta åtgärder vidtas vilket kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.²¹

Verksamhetsutövaren får inte ingå eller upprätthålla en affärsrelation eller utföra en enstaka transaktion om denne inte har tillräcklig kännedom om kunden. Detta för att verksamhetsutövaren ska kunna hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med kundrelationen och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner.²²

Verksamhetsutövaren ska på ett föreskrivet sätt dokumentera²³ vidtagna åtgärder för kundkännedom samt bevara dokumentationen.²⁴ Verksamhetsutövaren ska vidare bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav

¹⁸ 3 kap. 13 § penningtvättslagen.

¹⁹ 4 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen.

²⁰ Prop. 2016/17:173, s. 248.

²¹ 3 kap. 15-16 §§ penningtvättslagen.

²² 3 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

²³ 3 kap. 3 § andra och tredje styckena, 4 § andra och tredje styckena, 5 § tredje stycket, 7 § tredje stycket, 9 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁴ 3 kap. 12 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.²⁵ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.²⁶

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget, i avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning, saknar förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsbaserade rutiner och riktlinjer för att förhindra att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Bolaget har inte gett in några dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende kundkännedom. Bolaget uppger endast kortfattat i sitt svar som framgår av dokumentet "Allmän riskbedömning" att bolaget identifierar sina kunder genom att anteckna kundens personuppgifter såsom adress, personnummer och telefonnummer. Bolaget tar även en kopia på kundens legitimation och erhåller härtill kundens underskrift på kontraktet. När det gäller kunder som är juridiska personer tittar bolaget på kundens registreringsbevis för att försäkra sig om att kunden är verklig och att det inte fuskas.

Länsstyrelsen har inom ramen för stickprovskontroll begärt fullständiga kundkännedomsåtgärder för de kunder som genomfört de största kontanta transaktionerna (beloppsmässigt). Utöver detta har Länsstyrelsen begärt en förteckning över kontanta transaktioner avseende köpta och sålda produkter som uppgår till 5 000 euro eller mer, samt kontanta transaktioner under 5 000 euro som kan antas ha samband och tillsammans uppgår till 5 000 euro eller mer som utförts under perioden den 1 januari 2018 till och med den 3 mars 2020.

Bolaget har inte kommit in med ovan begärd dokumentation avseende faktiskt vidtagna kundkännedomsåtgärder. Bolaget har däremot lämnat in en förteckning över kontanta transaktioner benämnd kontoanalys. Av förteckningen framgår att bolaget under perioden den 1 januari 2018 till och med den 15 november 2019 har genomfört kontanta transaktioner överstigandes 5 000 euro varav transaktioner avser försäljning och transaktioner avser inköp. Det sammantagna belopp som tagits emot kontant uppgår till cirka kronor och det sammantagna belopp som betalats ut uppgår till cirka kronor.

²⁵ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

²⁶ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget inte har gett in några dokumenterade rutiner och riktlinjer för verksamhetens åtgärder som ska vidtas för att uppnå tillräcklig kundkännedom. Länsstyrelsen utgår därför från att sådana saknas i bolaget. Bolaget bedöms därför inte uppfylla kraven på att ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende åtgärder för kundkännedom under den granskade perioden. Den omständigheten att bolaget i sitt svar har redogjort för att det identifierar sina kunder, tar kopia på kundens legitimation samt kollar kundens registreringsbevis ändrar inte Länsstyrelsens bedömning i denna del. Detta eftersom det bolaget uppgett i sitt svar endast tar sikte på identitetskontroll av kunden, men det framgår inte hur bolaget kontrollerar och bedömer inhämtade uppgifter. Bolaget saknar således helt rutiner och riktlinjer för övriga regelstyrda och riskbaserade kundkännedomsåtgärder som krävs i enlighet med penningtvättsregelverket.

Länsstyrelsen konstaterar även att bolaget inte har gett in någon dokumentation gällande faktiskt vidtagna kundkännedomsåtgärder avseende bolagets kunder som utfört de ■ största kontanta transaktionerna, varför myndigheten utgår från att sådan dokumentation saknas i bolaget. Länsstyrelsen bedömer därför att bolaget inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att uppnå kundkännedom avseende respektive kund. I avsaknad av verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer har bolaget heller inte haft förutsättningar att bedöma vad som är tillräcklig kundkännedom, vare sig för de ■ största kontanta transaktionerna eller vad gäller övriga kontanta transaktioner där bolaget varit skyldigt att vidta kundkännedomsåtgärder och som genomförts under tillsynsperioden. Bolaget har trots avsaknad av förutsättningar för att uppnå tillräcklig kundkännedom inte iakttagit förbud mot att utföra enstaka transaktioner.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket avseende rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder. Inte heller har bolaget visat att det uppfyllt kraven på att vidta kundkännedomsåtgärder i praktiken. Rutinerna och riktlinjerna ska vara begripliga, situationsanpassade och tillämpbara så att bolaget och i förekommande fall dess anställda ska ha kännedom om vilka åtgärder som ska vidtas i olika situationer. Rutinerna och riktlinjerna ska användas för att hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som bolaget har identifierat i sin allmänna riskbedömning.²⁷

Underlåtenheten att upprätta lagenliga rutiner och riktlinjer samt vidta kundkännedomsåtgärder har, enligt Länsstyrelsens bedömning, medfört en ökad risk för att bolaget ska utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bristerna

²⁷ Prop. 2016/17:172 s. 212 ff.

rörande såväl underlåtenheten att upprätta rutiner som underlåtenheten i att vidta kundkännedomsåtgärder är synnerligen allvarliga.

Länsstyrelsen bedömer även att bolaget inte har beaktat förbud mot att utföra enstaka transaktioner då bolaget inte haft tillräcklig kännedom om kunden. Bolaget har trots avsaknad av regelstyrda och riskbaserade åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom inte nekat kontanta transaktioner motsvarande 5 000 euro eller mer. Bolaget har i vart fall genomfört [REDACTED] kontanta transaktioner överstigandes 5 000 euro varav [REDACTED] transaktioner avser försäljning och [REDACTED] transaktioner avser inköp. Överträdelser av detta förbud bedömer Länsstyrelsen vara av synnerligen allvarlig art.

Bolagets anställda och uppdragstagare

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner för att säkerställa lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.²⁸ De interna rutinerna och riktlinjerna ska säkerställa att kontrollen av lämpligheten är proportionerlig i förhållande till personens arbetsuppgifter och funktion samt den allmänna riskbedömningen av verksamheten.²⁹

Verksamhetsutövaren ska också se till att nu nämnda personer fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt denna lag.³⁰ Utbildningen och informationen ska utformas utifrån de risker som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och ska anpassas efter de uppdateringar som görs av den allmänna riskbedömningen. Utbildningens innehåll och frekvens ska också anpassas utifrån de anställdas och uppdragstagarnas arbetsuppgifter och funktioner.³¹ Verksamhetsutövaren ska dokumentera utbildningar som genomförs. Av dokumentationen ska det framgå vad utbildningen innehåller, namnen på deltagarna samt datumet för utbildningen.³²

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra

²⁸ 2 kap. 13 § penningtvättslagen.

²⁹ 2 kap. 7 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁰ 2 kap. 14 § penningtvättslagen.

³¹ 2 kap. 8 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³² 2 kap. 9 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.³³

Verksamhetsutövaren får inte utsätta en anställd, en uppdragstagare eller någon annan som på liknande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism, internt eller till Polismyndigheten.³⁴

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget nämner kortfattat i dokumentet ”Allmän riskbedömning” att bolaget periodvis kollar upp sina anställda samt gör bakgrundskontroller. Bolaget uppger vidare att det ger råd, stöd och informerar anställda/uppdragstagare om vad de ska fokusera på. Härtill uppger bolaget att rutinerna och åtgärderna som finns för att skydda anställda är säkerhetskameror, men även genomtänkta rutiner och förberedelser för att undvika hot- och våldssituationer.

Länsstyrelsen bedömer att bolaget inte med tillräcklig tydlighet har uppgett hur det säkerställer lämpligheten hos anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten, om de utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Vad bolaget anfört om att de kollar upp sina anställda kan inte anses utgöra rutiner och riktlinjer som säkerställer lämpligheten av nu nämnda personer. Länsstyrelsen bedömer därför att bolagets rutiner och riktlinjer i denna del är bristfälliga.

Länsstyrelsen bedömer vidare att bolaget inte har visat att det ser till att nu nämnda personer fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen. Detta med beaktande av att verksamhetsutövaren ska tillhandahålla utbildning som åtminstone ska avse relevanta delar av innehållet i gällande regelverk, verksamhetsutövarens allmänna riskbedömning, rutiner och riktlinjer samt information som ska underlätta att upptäcka misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism. Vad bolaget anfört om att det ger anställda/uppdragstagare råd är för generellt och visar inte att bolaget tillhandahåller sådan utbildning som krävs för att kunna fullgöra bolagets skyldigheter enligt penningtvätsregelverket.

Slutligen bedömer Länsstyrelsen att bolaget saknar tillräckliga rutiner samt de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de fullgör bolagets skyldigheter enligt penningtvätsregelverket.

³³ 2 kap. 15 § första stycket penningtvättslagen.

³⁴ 2 kap. 15 § andra stycket penningtvättslagen.

Det framgår inte vilka åtgärder bolaget vidtar för det fall dess medarbetare utsätts för hot och påtryckningar eller vilket stöd den enskilde kan få om något händer. Att enbart hänvisa till att det finns rutiner för att undvika hot- och våldssituationer är inte tillräckligt eftersom det inte visar hur bolaget skyddar nämnda personer.

Länsstyrelsen bedömer mot bakgrund av att bolaget saknat ovan nämnda rutiner och riktlinjer att bolaget under den granskade perioden därigenom har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt.

Övervakning och rapportering

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering.³⁵ Verksamhetsutövaren ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka misstänkta aktiviteter och transaktioner.³⁶ Skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner för att bedöma om det finns skäligen grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.³⁷ Verksamhetsutövaren får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en transaktion om det finns misstanke om att produkter kommer att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.³⁸ Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion eller om ett avstående från att genomföra transaktionen sannolikt skulle försvåra utredningen får dock transaktionen genomföras.³⁹

Om verksamhetsutövaren har skäligen grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling ska detta rapporteras till Polismyndigheten (Finanspolisen).⁴⁰

Vidare ska verksamhetsutövaren på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁴¹ En verksamhetsutövare ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter om huruvida verksamhetsutövaren under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om

³⁵ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

³⁶ 4 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

³⁷ 4 kap. 2 § penningtvättslagen.

³⁸ 3 kap. 2 § och 3 § första stycket penningtvättslagen.

³⁹ 3 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

⁴⁰ 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁴¹ 4 kap. 6 § penningtvättslagen.

förbindelsens art.⁴² Systemet för uppgiftslämning ska vara strukturerat och sökbart.⁴³

Det råder tystnadsplikt i fråga om bedömning som utförs, har utförts eller kommer att utföras enligt 2 § eller att uppgifter har lämnats enligt 3 eller 6 §§.⁴⁴

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget inte har gett in några rutiner och riktlinjer för övervakning och rapportering, varför myndigheten utgår från att sådana inte finns i bolaget. Bolaget har således inte dokumenterat hur pågående affärsförbindelser kontrolleras och enstaka transaktioner bedöms för att bolaget ska kunna upptäcka aktiviteter och transaktioner som avviker från vad bolaget har anledning att räkna med.

Bolaget har inte heller dokumenterat vilka omständigheter som kan motivera närmare granskning och utredning och hur sådan granskning och utredning ska genomföras. Länsstyrelsen kan vidare konstatera att bolaget inte har dokumenterat att det ska vidta skärpta åtgärder eller andra nödvändiga åtgärder om avvikelser eller misstänkta transaktioner uppmärksammas.

Bolaget saknar även rutiner för att rapportera till Finanspolisen utan dröjsmål om bolaget har skäligen grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling. Bolaget har visserligen i dokumentet "Allmän riskbedömning" uppgett att det meddelar Finanspolisen om något inte stämmer, men beskrivning är allmän och tar inte sikte på vad bolaget har att beakta för att göra en sådan rapport.

Bolaget har heller inget system på plats för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter till Polismyndigheten och Säkerhetspolisen om huruvida bolaget under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art. Det framgår heller inte att bolaget har kunskap om den tystnadsplikt som råder i fråga om bedömning och uppgifter som framkommer i samband med bolagets övervakning.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolaget saknar rutiner och riktlinjer gällande övervakning och rapportering och att detta inneburit att bolaget under den granskade perioden har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att överträdelserna är av synnerligen allvarlig art. Detta

⁴² 4 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁴³ 4 kap. 1 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁴⁴ 4 kap. 9 § penningtvättslagen.

särskilt med hänsyn till att verksamhetsutövaren som bedriver handel med varor mot kontant betalning och därmed omfattas av penningtvättsregelverket också har att agera på misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter.⁴⁵ Bolaget är således skyldigt att vidta skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder vid alla kundkontakter när det finns misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta gäller oavsett de undantag eller beloppsbegränsningar som i övrigt gäller för kontanthandlare.⁴⁶

Behandling av personuppgifter

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för behandling av personuppgifter.⁴⁷ Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med kunder inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.⁴⁸ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståndet skedde.⁴⁹ Efter en förfrågan från Polismyndigheten eller annan myndighet ska verksamhetsutövaren bevara uppgifter och handlingar under en längre period än fem år. Den sammanlagda tiden som handlingarna och uppgifterna bevaras får inte överstiga tio år.⁵⁰

Information om att personuppgifter behandlas enligt 4 kap. 2, 3 eller 6 § och om att sådana uppgifter lagras enligt 3 eller 4 § får inte lämnas till kunden.⁵¹ Den som är verksam hos verksamhetsutövare får inte obehörigen röja att vissa personuppgifter behandlas och att sådana uppgifter bevaras.⁵²

⁴⁵ Prop. 2016/17:173 s. 232.

⁴⁶ Prop. 2016/17:173 s. 231.

⁴⁷ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁸ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁹ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

⁵⁰ 5 kap. 4 § penningtvättslagen.

⁵¹ 5 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁵² 5 kap. 11 § penningtvättslagen.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget inte har gett in några rutiner och riktlinjer för behandling av kundernas personuppgifter, varför myndigheten utgår från att sådana rutiner och riktlinjer inte finns i bolaget. Bolaget nämner i sitt svar som framgår av dokumentet "Allmän riskbedömning" att bolaget självklart behandlar kundernas personuppgifter på ett väldigt professionellt sätt. Länsstyrelsen kan konstatera att det bolaget uppger inte tar sikte på de krav som ställs på verksamhetsutövare enligt penningtvättsregelverket.

Länsstyrelsens bedömning är därför att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller behandling av personuppgifter genom bevarande av handlingar och uppgifter.

Intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll.⁵³ När det är motiverat med hänsyn till verksamhetens storlek och art ska verksamhetsutövaren bland annat utse en ansvarig för regelefterlevnad⁵⁴, en centralt funktionsansvarig⁵⁵ och inrätta en oberoende granskningsfunktion med ansvar för att granska de interna riktlinjer, kontroller och förfaranden som syftar till att verksamhetsutövaren ska fullgöra sina skyldigheter enligt penningtvättsregelverket⁵⁶. Den som är centralt funktionsansvarig ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling uppstår.⁵⁷ När det inte är motiverat att utse funktioner ska verksamhetsutövaren genom sina rutiner och riktlinjer säkerställa att det finns en funktion för regelefterlevnad.⁵⁸

Verksamhetsutövaren ska även tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket⁵⁹ samt ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behöver för att skydda sådana personer mot hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder⁶⁰.

⁵³ 6 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁴ 6 kap. 2 § första stycket 1 penningtvättslagen.

⁵⁵ 6 kap. 2 § första stycket 2 penningtvättslagen

⁵⁶ 6 kap. 2 § första stycket 3 penningtvättslagen.

⁵⁷ 6 kap. 2 § andra stycket och 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁵⁸ 6 kap. 3 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁵⁹ 6 kap. 4 § penningtvättslagen.

⁶⁰ 6 kap. 4 a § penningtvättslagen.

Länsstyrelsens bedömning

Som svar på Länsstyrelsens begäran att redovisa de rutiner och riktlinjer avseende intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser som finns i bolaget samt uppgift om vem i verksamheten som ansvarar för regelefterlevnad har bolaget i dokumentet "Allmän riskbedömning" uppgett att VD och vice VD ansvarar för regelefterlevnaden inom bolaget.

Länsstyrelsen bedömer att det bolaget uppger inte utgör sådana rutiner och riktlinjer vad gäller intern kontroll som ska finnas i verksamheten enligt penningtvättsregelverket. Bolaget ska ha rutiner och riktlinjer som omfattar information om hur de interna kontrollerna genomförs för att säkerställa efterlevnaden av penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen bedömer därför att bolaget saknar rutiner och riktlinjer för intern kontroll. Bolaget har visserligen uppgett att VD och vice VD ansvarar för regelefterlevnaden i bolaget men det svarar bara på vilka som ansvarar för regelefterlevnaden i bolaget inte hur den efterlevs.

Det framgår heller inte att de regelsvariga ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten i de fall misstanke uppstår om penningtvätt och finansiering av terrorism eller att egendom härrör sig från brottslig handling.

Bolaget har härtill inte redogjort för några rutiner för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkt överträdelse av penningtvättsregelverket (visselblåsare), varför Länsstyrelsen utgår från att sådana saknas i verksamheten. Även rutiner till skydd för anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de gjort en anmälan om misstänkt överträdelse av bestämmelserna i lagen eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen (visselblåsarskydd) saknas i bolaget.

Länsstyrelsens bedömning är sammantaget att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift. Om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk får tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren

att upphöra med verksamheten.⁶¹ Länsstyrelsens förelägganden får förenas med vite.⁶²

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.⁶³ Omständigheter som anges i 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen är typiskt relevanta och kan påverka bedömningen i både försvårande och förmildrande riktning.⁶⁴

I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.⁶⁵

I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten.⁶⁶

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har inom ramen för tillsynen undersökt hur bolaget efterlever kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget har brustit när det gäller samtliga delar av regelverket. Länsstyrelsen konstaterar att bolaget saknat en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning. Bolaget har således inte haft någon allmän riskbedömning som kunnat läggas till grund för verksamhetens rutiner och riktlinjer för kundkännedomsgärder och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har redan på denna grund saknat förutsättningar för att ha verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer. Oaktat den omständigheten att bolaget har saknat förutsättningar så har Länsstyrelsen bedömt att de rutiner och riktlinjer som funnits i bolaget för att motverka risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism överlag varit obefintliga och i de flesta fall helt saknats.

Länsstyrelsens tillsyn av bolaget har visat att ovan angivna brister föreligger. Överträdelsena av penningtvättsregelverket är till övervägande del synnerligen allvarliga och har pågått under en längre tid. Detta innebär att bolaget har löpt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Den förhöjda risken har förelegat åtminstone under perioden den 1 januari 2018 till och med den 3 mars 2020. Länsstyrelsens bedömning är att överträdelsena har

⁶¹ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁶² 7 kap. 24 § penningtvättslagen.

⁶³ 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen.

⁶⁴ Prop. 2016/17:173 s. 554 f.

⁶⁵ 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen.

⁶⁶ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen.

medfört en avsevärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har även, genom att inte ha följt penningtvättsregelverket, främjat osund konkurrens på marknaden.

I förmildrande riktning ska vägas in om bolaget i väsentlig mån har underlättat Länsstyrelsens utredning. Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att det bör krävas att verksamhetsutövaren självant för fram viktig information som myndigheten inte redan förfogar över.⁶⁷ Bolaget har snarare genom att inte ha besvarat Länsstyrelsens samtliga förelägganden och skrivelser motverkat myndighetens utredning. Därtill ska hänsyn tas till om bolaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats av tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen bedömer att några skäl i förmildrande riktning inte har framkommit.

Med beaktande av de sammantagna omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift.

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.⁶⁸ Särskild hänsyn ska tas till de förmildrande och försvårande omständigheter som framgår av 7 kap. 13 § penningtvättslagen samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen.⁶⁹

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen kan konstatera att bristerna i efterlevnaden av penningtvättsregelverket i flera väsentliga delar är av synnerligen allvarlig art. Detta eftersom bolaget under tillsynsperioden saknat en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning samt saknat samtliga de rutiner och riktlinjer som krävs enligt penningtvättsregelverket. Bolaget har därmed löpt en ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen beaktar även att överträdelserna har pågått under hela den granskade perioden (drygt två år) vilket får anses vara en förhållandevis lång tid.

⁶⁷ Prop. 2016/17:173 s. 555.

⁶⁸ 7 kap. 14 § första stycket penningtvättslagen.

⁶⁹ 7 kap. 16 § penningtvättslagen.

Mot bakgrund av att bolaget saknat en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning samt samtliga rutiner och riktlinjer som krävs enligt penningtvättsregelverket har bolaget helt saknat förutsättningar för att kunna bedöma risken med kundrelationen och därmed vad som är tillräcklig kundkännedom. Bolaget har ändå under tillsynsperioden genomfört ett stort antal kontanta transaktioner där bolaget varit skyldigt att vidta kundkännedomsåtgärder. Som framgått har i vart fall [REDACTED] kontanta transaktioner vardera överstigandes 5 000 euro genomförts under tillsynsperioden, varav [REDACTED] transaktioner avser försäljning till ett sammanlagt värde om cirka [REDACTED] kronor samt [REDACTED] transaktioner avser inköp till ett sammanlagt värde om cirka [REDACTED] kronor. Bolaget har således trots att det inte uppnått tillräcklig kundkännedom heller inte iakttagit förbud mot att utföra enstaka transaktioner.

Länsstyrelsen vill i sammanhanget också påpeka att det inte endast är vid bolagets kontanta transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som överstiger 5 000 euro eller mer som bolaget har att vidta kundkännedomsåtgärder. Bolaget har även att agera vid misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter. Detta innebär att alla kundkontakter omfattas av penningtvättsregelverket vid avvikelser, misstänka aktiviteter eller transaktioner.

Sammantaget är det som angetts ovan omständigheter som enligt Länsstyrelsens mening talar i försvårande riktning vid bestämmandet av sanktionsavgiftens storlek.

Länsstyrelsen beaktar även att bolagets bristande regelefterlevnad kan ha inneburit fördelar för bolaget jämfört med konkurrenter som följt penningtvättsregelverket och därigenom lagt både tid och resurser på att efterleva regelverket.

Den eventuella vinst som bolaget kan ha gjort till följd av överträdelser av penningtvättsregelverket går inte att fastställa. Länsstyrelsen har därför att fastställa sanktionsavgiften till ett belopp i kronor motsvarande högst en miljon euro som nu motsvarar cirka 10 244 300 kronor. Sanktionsavgiften får inte bestämmas till ett belopp lägre än 5 000 euro. Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis bolagets årsomsättning.⁷⁰ Sanktionerna ska härtill vara effektiva, proportionella och avskräckande.⁷¹

⁷⁰ Prop. 2016/17:173 s. 411; Prop. 2013/14:228 ”Förstärkta kapitaltäckningsregler” s. 240.

⁷¹ Prop. 2016/17:173 s. 357.

Under räkenskapsåret den 1 januari 2018 till och med den 31 december 2018 uppgick bolagets nettoomsättning till cirka 46 miljoner kronor och under räkenskapsåret den 1 januari 2019 till och med den 31 december 2019 uppgick bolagets nettoomsättning till cirka 42 miljoner kronor.

Vid en samlad bedömning av överträdelsernas karaktär och med hänsyn till bolagets finansiella ställning samt omfattningen av de kontanta transaktionerna i förhållande till bolagets omsättning bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 1 400 000 kronor.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen erinrar om följande

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldighet att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvätsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § första stycket 16, 2 kap. 1-3 §§, 8 §, 13-15 §§, 3 kap. 1 § första stycket, 2-3 §§, 6-14 §§, 16-17 §§, 19-20 §§, 4 kap. 1-3 §§, 6-7 §§, 9 §, 5 kap. 1-8 §§, 11 §, 6 kap. 1-2 och 4-5 §§, 7 kap. 1 § första stycket, 10 §, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 §, 21 §, 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 1 kap. 1 §, 2 kap. 2 §, 4-10 §§, 3 kap. 2-7 §§, 9 §, 12 §, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1-2 §§, 6 kap. 2-3 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Beslutet kan överklagas

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tillförordnad chef för enheten för tillsyn Karin Hultman med jurist Per Claesson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Diana Berkusaite medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på

www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Bilaga 1

Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Ni kan överklaga beslutet

Om ni inte är nöjda med länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar vi beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ertöverklagande ska innehålla

- vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer,
- hur ni vill att beslutet ska ändras, samt
- varför ni anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om ni inte tidigare lämnat dem:

- person- eller organisationsnummer,
- telefonnummer där ni kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det),
- e-postadress, och
- annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå er.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från er samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 52934-2019.

